

De politiska ungdomsförbunden

Man har på sina håll i dag börjat ifrågasätta både de politiska kvinnoförbundens roll och ungdomsförbundens. Skall man dela upp partimedlemmar efter deras kön? Vad beträffar uppdelningen efter ålder, har det inom några partier visat sig att ungdomsförbunden mest är till besvär. Centern har föga glädje av sina marxistiska ungdomar, och folkpartiets ungdomsförbund har gjort sig ryktbart på ett för partiet mindre fördelaktigt sätt genom sin radikale ordförande. Det socialdemokratiska ungdomsförbundet har större ekonomiska resurser än de övriga förbunden, men det förefaller att utträta ganska litet. Riksdagsman Anders Björck är själv ordförande i moderaternas ungdomsförbund, och han konstaterar bara att detta är det enda som driver borgerlig politik. Han pekar på de allmänna svårigheterna att få ungdomar in i förbunden. De har, i de åldrar som förr var vanliga inom ungdomsförbunden, inte tillfälle att engagera sig i politik. Inställningen till politiskt arbete måste ändras hos arbetsgivarna, inte minst industrin, menar han.

Under 1960-talet har de politiska ungdomsförbunden i växande utsträckning förekommit i massmedia. Förbunden och deras företrädare har fått långt större publicitet än tidigare. Men är det därmed också sagt att de idag påverkar politiken mer än förr?

Vad har vi egentligen ungdomsförbund till? Knappast någon har på länge försökt analysera den frågan eller dessa förbunds möjligheter att påverka partipolitiken och respektive moderpartier. Den breda allmänheten har nog ofta den uppfattningen att det här rör sig om allmänt högröstade och föga realistiska samman slutningar vilkas verbala aggressivitet (för att tala finansminister Strängs språk) inte på långa vägar står i proportion till deras förstånd.

Kvinnoförbundens roll har länge ifrågasatts. På sistone har vänsterpartiet kommunisternas ungdomsförbund lagts ner och några planer på att ersätta detta med någon ny ungdomsorganisation finns uppenbarligen inte för närvarande. Man menar där att det inte är lämpligt att gruppera partimedlemmarna efter ålder och kön.

Det senaste decenniet har inneburit en kraftig strukturförändring för de politiska ungdomsförbunden. Tidigare hade dessa en hög genomsnittsålder på medlemmarna och de befolkades huvudsakligen av förvärvsarbetande ungdomar. Antalet studenter var litet i samhället, och dessa höll under sin studietid till i de politiska föreningar som fanns på kårorterna i den mån de överhuvudtaget var politiskt verk samma. Skolungdomarna sysslade knap-

past alls med politik och speciella skolungdomsföreningar existerade i mycket liten utsträckning.

Kontinuiteten var vidare god vilket starkt kontrasterar mot den snabba genomströmningen av medlemmar i dagens politiska ungdomsorganisationer. Åtminstone de borgerliga ungdomsförbunden hade en god förankring på landsbygden i de många små avdelningar som idag inte längre existerar på grund av urbaniseringen.

Den politiska verksamhet som bedrevs var i stor utsträckning inriktad på att skola medlemmarna till goda arbetare i moderpartiets tjänst, inte minst på den kommunala sektorn. Utåtriktad politisk verksamhet förekom i betydligt mindre utsträckning än nu, och i den mån den existerade möttes den ingalunda av något större intresse från den tidens massmedia. Kritik mot moderpartiet var relativt sällsynt. Man uppfattade sig i första hand som partiets ungdomsrörelse och lojalitet var en självklarhet.

Bilden idag

Idag är bilden annorlunda. Vi har högröstade ungdomsförbund som ibland uppenbarligen ser som en av sina huvuduppgifter att kritisera det egna moderpartiet. De består till övervägande delen av skolungdomar och studenter. Detta gäller uppenbarligen även det socialdemokratiska ungdomsförbundet som vid sin senaste förbundskongress fick en ordentlig avbasning av LO-ordföranden Arne Geijer för

den dåliga aktiviteten bland den förvärvsarbetande ungdomen.

Det starka studerandeflytandet har lett till att ungdomsförbunden har fått sämre kontinuitet på medlemsidan och att kontakten med verkligheten har minskat. I gengäld finns det gott om medlemmar med goda teoretiska kunskaper på skilda områden, kanske inte minst vad gäller internationella frågor.

Till bilden hör också att de politiska ungdomsförbunden fått konkurrens av olika politiska aktionsgrupper med ett begränsat politiskt område som specialitet, som kunnat drivas på ett militant sätt. Exempel på detta är FNL-grupperna, diverse aktionsgrupper för ökad u-hjälp och miljögrupper som bildats för att t ex rädda något speciellt undan rivning eller annan förstörelse. På sistone finns ett exempel i de anti-EEC-grupper som börjat göra sig gällande.

Trots att ungdomsförbunden idag syns och hörs mer än tidigare och har mångdubbelt större resurser tack vare ekonomiskt stöd från stat, landsting och kommuner, så har medlemsutvecklingen inneburit stagnation eller minskning. Det sistnämnda gäller framför allt Centerns Ungdomsförbund, som idag har omkring hälften så många medlemmar som för tio år sedan. Av någon anledning tycks alltså stora grupper av ungdomar dra sig för att gå med i ett politiskt ungdomsförbund jämfört med förr.

Om man ser på några av de verksamma ungdomsförbunden jämte det numera nedlagda VUF (Vänsterns Ungdomsför-

bund) förstår man varför det har gått som det gjort. VUF kritiserade starkt det egna partiet och vägrade till sist att stödja dess politiska verksamhet. Flera av dess ledande medlemmar figurerade i olika utomparlamentariska aktioner och fällde i samband med dessa så pass komprometterande antidemokratiska uttalanden att skarpa avståndstaganden från partiledningen blev nödvändiga. Men det mest intressanta med VUF:s öde och ungdomsverksamhet överhuvudtaget på vänsterkanten är den starka splittringen och inbördes kampen. Istället för att ägna sina krafter åt att föra ut sitt politiska alternativ och slåss mot socialdemokrater och borgerliga, har man fastnat i en situation där den mesta energin går åt till inbördes självkritik, jakt på »förrädare» representerande olika vänsterriktningar o s v. Det är självklart att en sådan politik aldrig kan förmå väcka någon entusiasm och anslutning utanför en mycket liten krets av kvasiintellektuella figurer vid våra universitetsorter. Någon risk för att yngre arbetare skulle känna sig lockade finns definitivt inte.

Det är därför den nya vänstern, som med buller och bång framträdde vid mitten av 1960-talet, idag spelar en mindre roll i politik och debatt. Fortfarande håller man vissa bastioner inom massmedia, men den debatt som där förs förmår inte tränga ut och intressera en bredare krets. Därtill är den alltför inriktad på att vara en debatt för debattens egen skull.

Centerns ungdomsförbund

I denna situation är det snarast tragiko-

miskt att se hur FPU och CUF ett par år efter den nya vänsterns kulmen i Sverige nu har hunnit dit den var då. Inom dessa båda ungdomsförbund håller man på att tillägna sig ett närmast marxistiskt sätt att analysera samhällsproblemen. Klarast framträder detta i Liberal Debatt, organ för Liberala förbundet, den organisation som en gång hette Liberala studentförbundet. Där frossar man i marxistiska fraser, och typiskt är ledarkommentaren till utgången av 1970 års val, nämligen att: »Hermansson stått för en politik som i många radikalers ögon framstått som den enda anständiga, eller åtminstone minst dåliga».

Riktigt så långt som Liberala förbundet har inte CUF och FPU gått som förbund. Men det finns i dessa ungdomsförbund, inklusive i dess ledningar, en rad krafter som står så långt till vänster, att de närmast kan inplaceras i gränsmarkerna mellan socialdemokratin och kommunisterna. Det skämtsamt använda uttrycket »Åsa-Nissekommunister» om företrädare för Centerns Ungdomsförbund är onekligen träffande. Man får ibland intrycket av att det inom detta förbund finns ett slags yrvaket intresse för politik efter många års plöjningstävlingar och bygdegårdsrevyer, som lett till att man hoppat på en rad föräldrade vänsterståndpunkter i tron att man därigenom är så att säga med i strömmen i samhällsdebatten. Resultatet har blivit därefter.

De åsikter som företräds av den unga centern har inget gensvar i partiet. Det visade sig bl a vid senaste centerstämman i

Östersund där framstöt efter framstöt från ungdomsförbundet avlogs med acklamation av stämmoombuden. Stämningen var ordentligt irriterad bland de äldre och flera krävde åtgärder mot de yngre. Till dem hörde bl a en så pass framträdande centerpolitiker som nuvarande landshövdingen Lars Eliasson.

Oron bland de äldre är lätt att förstå. Även om risken är liten för att ungdomsförbundet får gehör för sina extrema vänsterkrav, kan sällskapet bli farligt. Både nya och gamla väljare kan skrämmas bort. Hotet mot fortsatta centerframgångar under 1970-talet kommer med all säkerhet inifrån partiet och då främst från ungdomsförbundet. Partiets väljare har en konservativ inställning i många frågor, t ex på kulturområdet, och betackar sig för ett ungdomsförbund som driver på mot yttersta vänstern. Några egna originella ståndpunkter förefaller det inte som om CUF skulle vara förmöget att prestera. Nyttan av ungdomsförbundet som idépolitisk förnyare är alltså liten för partiet.

Men det finns ett problem i att skarpt ta avstånd från de egna yngre om det inte går att tala dem till rätta. CUF som organisation betyder fortfarande mycket inom partiet, trots den kraftiga medlemsminskningen under 1960-talet. Partiet kan inte utan vidare vidtaga åtgärder som försvagar partiets organisatoriska slagkraft som man är så beroende av, bl a på grund av den svaga pressen. Någon större hjälp därvidlag torde knappast vara att vänta av den liberala pressen i framtiden så som mittensamarbetet har utvecklat sig.

Folkpartiets ungdomsförbund

Med FPU är problemet lite annorlunda. Inom folkpartiet har man sedan länge vant sig vid att ha ett stimmigt ungdomsförbund. Organisatoriskt har FPU som ju är det minsta av de politiska ungdomsförbunden inte någon större betydelse för partiet. Man har en stark press som med jämna mellanrum kan rycka ut och lugna folkpartiväljarna när Per Gahrton et consortes slagit till. Men trots allt har utvecklingen gått väl långt även för luttrade folkpartister. Under Per Gahrtons ordförandeskap har man i en rad frågor snabbt rört sig vänsterut eller också överhuvudtaget inte kunnat ena sig om någon linje. Ett utmärkt exempel på detta är Europafrågan där ingen egentligen idag vet var FPU står.

Även FPU har i någon mån hamnat i samma situation som den yttersta vänstern, nämligen oenigheten är så pass betydande att man har svårt att prestera någon slagkraft utåt. En annan konsekvens är att den redan tidigare svaga organisationen blivit ytterligare uppluckrad.

Till detta kommer att FPU-ledningen och inte minst Per Gahrton själv förefaller vara mycket politiskt orutinerad med en svag lojalitet mot moderpartiet. På annat sätt kan man inte förklara de invektiv mot exempelvis Sven Wedén och Bertil Ohlin som Gahrton i offentliga sammanhang kastat ur sig. Ett sådant handlings sätt har inte någonting med djärv och konstruktiv kritik mot partiet att göra utan kan betraktas som vanlig omdömeslöshet.

FPU:s samhällsanalys är i många styc-

ken mera sofistikerad än CUF:s, det skall erkännas. Det finns emellertid också en starkare inre splittring. Om FPU i framtiden skall kunna påverka svensk politik och det egna partiet beror på vad som kommer efter Gahrton. Får hans falang ett fortsatt inflytande, är risken stor att ungdomsförbundet går samma öde till mötes som Liberala förbundet, nämligen att bli en liten sekt som ingen bryr sig om. För folkpartiets del spelar utvecklingen mindre roll. Organisatoriskt betyder ungdomsförbundet föga och yngre liberala debattörer saknas inte i texten den egna pressen.

Socialdemokraterna

Det socialdemokratiska ungdomsförbundet har av tradition alltid fungerat som »rörelsens» förnämsta plantskola och därför varit nära lierat med moderpartiet. Fortfarande har denna funktion en stor betydelse, även om under de senaste åren direktrekrytering till ledande poster i växande utsträckning kommit att ske via kanslihuset.

Trots sina väldiga ekonomiska och personella resurser kan man knappast påstå att SSU lyckats få något starkt grepp om ungdomen. Från den nya vänsterns sida betraktar man SSU med enbart förakt, avläggare på ungdomssidan som det är till det byråkratiserade och revisionistiska regeringspartiet som ju dessutom enligt vänsterns synsätt är i armkrok med hela storfinansen. Den arbetande ungdomen har visat föga intresse för SSU, om man får tro vad som inledningsvis omnämndes om Arne Geijers agerande på förra SSU-

kongressen. Till detta kommer att SSU alltmer gripits av maktfullkomlighet och börjat isolera sig i Ungdomssverige. Sedan förra året deltagar man inte i olika tvärpolitiska sammanslutningar och har bl a lämnat Föreningen Nordens ungdomsrepresentantskap och Folk och Försvar.

Den utomordentligt starka partiloyaliteten inom socialdemokratin lägger alltså sitt band också på ungdomsförbundet. Uppenbarligen har detta hämmat SSU starkt, ty någon idémässig förnyelse har man inte drivit fram inom rörelsen. Däremot har man lyckats genomföra vissa välregisserade aktiviteter som texten värnpliktsriksdagar och fackliga ungdomskonferenser. Men det är ju inte så svårt när man har en central budget på över 3 miljoner kronor.

Så länge partiet är i regeringsställning kommer nog inte SSU ur sitt nuvarande dödläge. Klavertramp av förbundsordföranden i olika sammanhang (Buketten-affären, striden kring Uno-X-Sandberg och Billinge hus m m) har inte stärkt sympatierna hos de äldre inom partiet.

Moderaterna

Moderata Ungdomsförbundets situation tillkommer det knappast mig att analysera. Emellertid skall konstateras att MUF idag är det enda ungdomsförbund som står för en politik som kan betecknas som borgerlig. Detta förpliktigar i högsta grad att svara för ett politiskt alternativ som kan attrahera alla de ungdomar som reagerar mot FPU:s och CUF:s snabba marsch vänsterut.

Generellt sett kan man nog sammanfat-

ta SSU:s, CUF:s och FPU:s situation så, att trots mer publicitet har deras reella påverkan på moderpartierna minskat. Vidare att konkurrensen från olika utomparlamentariska aktionsgrupper har lett till att man missat ganska många aktiva ungdomar. Till detta kommer att genomsnittsåldern i samtliga ungdomsförbund kraftigt sjunkit och antalet studerande tagit över de förvärvsarbetandes inflytande i organisationerna.

Den sistnämnda utvecklingen är nog den mest allvarliga. Tidigare familjebildning och karriärsynpunkter på det civila arbetet gör att många av rent praktiska skäl i åldern 25-35 år har svårt att engagera sig politiskt. Skall en ändring komma till stånd måste en attitydförändring ske från bl a näringslivets sida till politiskt arbete. Risker finns annars att nästan alla goda krafter går förlorade för politisk verksamhet för en stor del av sitt liv.